

Список використаних джерел

1. Борисевич Б.В., Свириденко В., Гуніч В.В. Гістологічна діагностика хронічної ниркової недостатності в котів. *Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького*. 2016. № 3. т.18.С. 18–19.
2. Лісова В. В., Свириденко В. Морфологічні зміни в нирках за різних форм гломерулонефриту в домашніх котів. *Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького*. 2016. № 1 (65). т.18. С. 88–89. URL: <https://nvlvet.com.ua/index.php/journal/article/view/97>.
3. Морозенко Д. В., Захар'єв А. В., Доценко Р. В., Землянський А. О., &Селюкова Н. Ю. Морфологічні зміни за хронічної хвороби нирок домашніх котів. *PublishingHouse "BaltijaPublishing"*. 2020. С. 199–201.
4. VandenBroek, D. H. N., Chang Y. M., Elliott J., &Jepson R. E. Chronic kidney disease in cats and the risk of total hypercalcemia. *Journalofveterinaryinternalmedicine*.2017. Vol.31(2). P. 465–475.URL:<https://doi.org/10.1111/jvim.14643>.
5. Vanden Broek, D. H. N., Geddes, R. F., Lötter, N. S., Chang, Y. M., Elliott, J., &Jepson, R. E. Ionized hyper calcemia in cats with azotemic chronic kidney disease (2012-2018). *JournalofVeterinaryInternalMedicine*.2022.Vol.36. P. 1312–1321. URL: <https://doi.org/10.1111/jvim.16430>.
6. Зон Г. А., Скрипка М. В., Івановська Л. Б. *Патологоанатомічний розтин тварин: навч. посіб.* Донецьк, ТОВ «Таркус», 2010. 222 с.
Горальський Л. П., Хомич В. Т., Кононський О. І. *Основи гістологічної техніки і морфофункціональні методи досліджень у нормі та при патології*. Полісся, Житомир, 2011. 288 с.

УДК 567.8

МОНІТОРИНГ АМФІБІЙ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ В ЕКОЛОГІЧНИХ УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Слюсаренко Б.Р., студент bogdanslyusarenko2@gmail.com

Закаціоло Ю.Ю., студент zakalozka@gmail.com

Коренева Ж.Б., к.вет.н., доцент, koreneva-z@ukr.net

Одеський державний аграрний університет

Актуальність. Одеський регіон знаходиться на південному заході України та багатий на унікальні природні комплекси, водні та болотяні угіддя. Регіон має високий біосферний потенціал, а більшість таких угідь є унікальними по біорізноманіттю. Такі території є притулком і для значної кількості рідкісних

тварин, які занесено до Червоної книги України та Міжнародних Червоних списків, яких необхідно вивчати та проводити моніторингові дослідження. Фауна амфібій України нараховує 20 видів, що складає до 60% від загальної кількості видів. Для життя амфібіям потрібне завжди чисте водне середовище, а головне, для розвитку ікри та пуголовок, оптимальні температури зовнішнього середовища. [1-5]

Мета роботи: вивчення видового різноманіття амфібій в Одеському регіоні.

Результати власних досліджень. Аборигенні види земноводних Одеського регіону можливо поділити на дві морфологічні групи: Caudata (хвостаті земноводні), до якої належать тритони та Anura (жаби).

Список амфібій Одеської області включає амфібій 12 видів. Чисельними є: *Triturus dobrogicus*, *Pelophylax lessonae*, *Hyla arborea*, *Pelophylax kl. Esculentus*, *Pelophylax ridibundus*.

Тритон дунайський (*Triturus d. dobrogicus*) – біологи виділяють дві підвиди: *Triturus d. Dobrogicus* та *Triturus d. macrosomus*. Занесений до Червоної книги України, категорія "Вразливі види" та Червоної книги хребетних Міжнародного союзу охорони природи; охороняється Додатком II Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі категорія "Види, що підлягають особливій охороні". В Одеській області зустрічається *Triturus d. Dobrogicus*. Розміри тіла до $12 \pm 0,21$ см (10-12 см), маса тіла $11,7 \pm 0,16$ г (n=68 тварин). Тварина має строкате забарвлення тіла: загальне забарвлення коричневе з чорними плямами різного розміру на спині, на помаранчево-коричневому череві плями дрібніші та світліші, на хвості є білувато-блакитна смуга. Шкіра гладка. Самці відрізняються від самиць наявністю великого гребеня, який переривається в кінці тулуба і продовжується на хвості, більшою клоакою та виразною здутістю нижньої частини шиї (ділянки горла). Тритони починають міграцію до місць розмноження з середини березня до квітня, відмічена також друга міграцію у воду в жовтні. Загальна тривалість ембріонального та личинкового періоду розвитку триває біля 2-3 місяців.

Жаба озерна (*Pelophylax ridibundus*) – довжина тіла коливається від 6 – 17 см, і залежить від вікової групи тварин. Тварина має загострену мордочку, великі золотисті очі. В забарвленні тіла переважають зелені кольори різних відтінків, є великі темні плями різного розміру та світла смуга по хребту, черево жовтувате з невеликими сірими плямами. В ділянці очей є темна смужка, а позаду очей знаходиться барабанна перетинка. На передніх і задніх кінцівках відмічаються добре розвинені темні поперечні смуги. У самців на відміну від самиць є дві відзнаки: шлюбні мозолі на першому пальці передніх кінцівок та резонатори в кутах рота темно-сірого кольору. Живе майже у всіх прісних водоймах найчастіше віддає перевагу біотопам великих відкритих водойм.

Вид занесено до Додатку III «Конвенції з охорони дикої флори і фауни та природного середовища існування в Європі» (категорія «види, що підлягають

охороні») та до «Червоної книги хребетних Міжнародного союзу охорони природи (МСОП)».

Їстівна жаба (*Pelophylax kl. Esculentus*) – це стійка гібридна форма, що утворилася за гібридизації Жаби озерної (*Pelophylax ridibundus*) та Жаби ставкової (*P. Lessonae*). Довжина тіла також залежить від вікової групи та коливається в межах 6 – 12 см. Колір тіла тварин зелений (від світло-зеленого до темно-зеленого), в парувальний період у самців та самиць боки тіла та передня частина стегон набувають жовтуватого відтінку; на спині є світла смуга та чорні плями різного розміру; черевна частина тіла світла з дрібними сіруватими плямами; є вузька темна смужка, в ділянці ніздрів, очей, барабанної перетинки. Найчастіше їстівна жаба зустрічається в таких біотопах - ставки, стариці річок, озера, мілководні канали тощо. Амфібії уникають великих річок та водойм у лісових зонах. Активність та вихід з місць зимування починається на початку березня та триває до середини квітня; нерест починається починаючи з початку червня і триває до середини липня.

Вид занесено до Додатку III «Конвенції з охорони дикої флори і фауни та природного середовища існування в Європі» (категорія «види, що підлягають охороні») та до «Червоної книги хребетних Міжнародного союзу охорони природи (МСОП)».

Жаба ставкова (*Pelophylax lessonae*) – має видову самостійність. Розміри також залежать від вікової групи амфібій, але розміри коливаються і межах 6-9 см. Колір тіла коливається від яскраво-зеленого до зеленого чи навіть темно-зеленого кольору. На спинній поверхні є повздовжня смуга, по боках тіла є плями темного кольору різного розміру, також плями є в горловій ділянці. Черево завжди світлого (молочного кольору). На голові, по боках є темні смужки які починаються від кінчика морди, носових отворів, біля очей чи навіть біля добре розвинутих барабанних перетинок. У самців на голові є добре розвинуті резонатори (білуватого кольору) та на лапках передніх кінцівок мозолі. Полюбляють мешкати в біотопах – мілководні водойми з слабою протокою води озерця, ставки та невеликі водойми в лісових зонах. Активність та вихід з місць зимування починається з початку квітня; нерест починається починаючи з кінця травня та може тривати до 4 тижнів.

Вид занесено до Додатку III «Конвенції з охорони дикої флори і фауни та природного середовища існування в Європі» (категорія «види, що підлягають охороні») та до «Червоної книги хребетних Міжнародного союзу охорони природи (МСОП)».

Квакша звичайна (*Hyla arborea*) – довжина тіла до 5-8 см, колір тіла може бути від яскраво зеленого, трав'яно-зеленого, темно-сірого до бурого кольору. Черево біло-жовте. Від очей до пахвинної ділянки тягнуться темна та біла смуги, які відділяють верхню частину тіла від нижньої. Крім того, на голові є темні смужки, що з'єднують ніздрі та краї очей. У самців горлова ділянка має більш

темне забарвлення, непарний горловий резонатор, а на першому пальці є передніх кінцівок є шлюбні мозолі.

Вид занесено до Додатку II «Конвенції з охорони дикої флори і фауни та природного середовища існування в Європі» (категорія «види, що підлягають особливій охороні») та до «Червоної книги хребетних Міжнародного союзу охорони природи (МСОП)» (категорія «відносно благополучні види»).

Амфібій досить чутливі до абіотичних факторів зовнішнього середовища – температури, вологості, чистоти та хімічний склад води і ґрунтів. Для життя амфібіям потрібне завжди чисте водне середовище, а головне, для розвитку ікри та пуголовок, оптимальні температури зовнішнього середовища.

Висновки:

1. Чисельність амфібій зменшується через погані екологічні умови і зменшення чистих водойм для розмноження. Тому деякі види включені не тільки до Червоної книги України, а й до Міжнародної Червоної книги.

2 Найкраще себе почувають амфібії в чистому середовищі вздовж річок, озер, лісових природних ставків та водойм, де сформовано певні екологічні середовища: найбільших річок України Дунаю і Дністра, які мають своєрідний ландшафт і унікальну острівну систему; мережі - причорноморських лиманів (Тилігульський, Тузловський Хаджибеївський), водосховищ (Сасик), придунайських озер (Кугурлуй і Картал), озер, ставків, дрібних річок та штучних водойм. Більшість території Одеської області входять до мережі водно-болотних угідь міжнародного значення.

Список використаних джерел.

1. Гончаренко А. Е.. Влияние условий водной среды на динамику численности и возрастную структуру популяций озерной лягушки в бассейне р. Южный Буг: Вопросы герпетологии. Киев: Наукова думка. 1989. 66–67.

2. Загороднюк І. В. Земноводні та плазуни України під охороною Бернської конвенції. Київ. 1999. 108 с.

3. Котенко Т. І. Земноводні та плазуни. в кн.: Біорізноманітність Дунайського біосферного заповідника, збереження та управління. Київ : Наук. думка. 1999. С. 139–146.

4. Писанец Е. М. Фауна амфибий Украины: вопросы разнообразия и таксономии. Сообщение 1. Хвостатые амфибии (Caudata). — Збірник праць Зоологічного музею. 2005. №37. С. 85-99.

5. Писанець Є. Земноводні України: посібник для визначення амфібій України та суміжних країн. Київ: Вид-во Раєвського, 2007. 192 с.